

مقایسه کارکردهای اجرایی حل مسأله، بازداری پاسخ و انعطاف پذیری شناختی

در زنان خیانت‌گر و عادی

The Comparison of Executive Functions of problem-solving, response inhibition and cognitive flexibility in unfaithful and normal women

Azin Azarbar

M. A., faculty of educational Sciences, and psychology, University of Tabriz, Iran.

Dr. Fateme Nemati*

Assistant Professor, faculty of educational Sciences, and psychology, University of Tabriz, Iran.

f.nemati84@gmail.com

Dr. Touraj Hashemi

Professor, faculty of educational Sciences, and psychology, University of Tabriz, Iran.

آذین آذربار

کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، ایران.

دکتر فاطمه نعمتی (نویسنده مسئول)

استادیار، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، ایران.

دکتر تورج هاشمی

استاد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، ایران.

Abstract

The aim of this study was to compare the executive functions of problem-solving, response inhibition, and cognitive flexibility in unfaithful and normal women. The research method was causal-comparative. The sample consisted of 40 women with experience of infidelity from among those who referred to counseling centers and 40 women without experience of infidelity who entered the study in a purposeful manner. The research instruments were Wisconsin, Go-NoGo, and Stroop tests. Data were analyzed using multivariate analysis of variance. Findings showed that women with experience of infidelity compared to normal women had significantly lower scores in problem-solving, response inhibition, and cognitive flexibility ($P < 0.05$). Given the importance of executive functions in female infidelity, it is suggested that these factors be considered in marital infidelity prevention programs.

Keywords: *problem solving, response inhibition, cognitive flexibility, infidelity*

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه کارکردهای اجرایی حل مسأله، بازداری پاسخ و انعطاف‌پذیری شناختی در زنان خیانت‌گر و عادی انجام گرفت. روش پژوهش علی-مقایسه‌ای بود. نمونه پژوهش شامل ۴۰ زن با تجربه خیانت به همسر از بین مراجعه‌کنندگان به مراکز مشاوره و ۴۰ زن بدون تجربه خیانت بود که به روش هدفمند وارد پژوهش شدند. ابزار پژوهش شامل آزمون‌های کامپیوتری ویسکانسین، برو-نرو و استروپ بود. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل واریانس چندمتغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که زنان با تجربه خیانت نسبت به زنان عادی به طور معناداری دارای نمرات پایینتر در کارکردهای اجرایی حل مسأله، بازداری پاسخ و انعطاف‌پذیری شناختی هستند ($P < 0/05$). با توجه به اهمیت کارکردهای اجرایی در خیانت زنان، پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های پیشگیری از خیانت زناشویی این عوامل در نظر گرفته شوند.

واژه‌های کلیدی: حل مسأله، بازداری پاسخ، انعطاف‌پذیری شناختی، خیانت.

ویرایش نهایی: مرداد ۱۴۰۰

پذیرش: اردیبهشت ۱۴۰۰

دریافت: اسفند ۹۹

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

تعدد زناشویی شرایطی است که همسران برنامه‌های بلندمدت برای ازدواجشان دارند، بخاطر رابطه خود فداکاری می‌کنند، در جهت نگهداری و افزایش همبستگی و اتحاد بین خود گام برمی‌دارند و حتی هنگامی که ازدواجشان پاداش‌دهنده نیست با همسرشان می‌مانند

(هارمون^۱؛ ۲۰۰۵). عدم تعهد یا خیانت‌ناشویی نوعی درگیری عاطفی، جنسی یا عاطفی-جنسی با شخصی غیر از همسر است و ویژگی اصلی‌اش محرمانه بودن آن است (براون^۲؛ ۲۰۱۳). آمارهای متفاوتی در زمینه خیانت وجود دارد و برخی مطالعات در این حیطه نشان می‌دهد که حدود یک سوم از مردان و یک چهارم از زنان حداقل یک بار در طول زندگی مشترک درگیر روابط فرازنشویی می‌شوند (مارک، جانسن و میل هاوزن^۳؛ ۲۰۱۱). همچنین، ۴۱ درصد از طلاق‌ها ناشی از خیانت جنسی یا عاطفی است (آپستو^۴؛ ۲۰۱۶). براساس پژوهش‌های پیشین، مردان بیش از زنان وارد روابط فرازنشویی می‌شوند (اسمیت^۵؛ ۲۰۰۶)، اما پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که تفاوت‌های جنسیتی در زمینه خیانت‌های زنشویی کاهش یافته است و نرخ خیانت در زنان و مردان در حال نزدیک شدن است (مارک، جانسن و میلهانسن^۶؛ ۲۰۱۱؛ مانس^۷؛ ۲۰۱۲). گرچه در ایران تحقیقات کمی انجام یافته است که وجود چنین روابطی را تأیید می‌کند، اما متأسفانه آمار رسمی دقیقی در دسترس نیست. با این حال افزایش روز افزون مراجعه به مراکز مشاوره و دادگاه‌های خانواده به سبب خیانت زنشویی نشان‌گر اهمیت این موضوع است.

به تازگی پژوهش‌ها به سمت بررسی عوامل و فرایندهای شناختی مؤثر بر روابط فرازنشویی رفته است، هرچند که مطالعات موجود در این زمینه بسیار محدود است. کارکردهای اجرایی به عنوان یک سری توانایی‌های شناختی سطح بالا تعریف می‌شوند که تحت کنترل آگاهی فکر و عمل است (یان، هانگ، لیو و سو^۸؛ ۲۰۱۹). کارکردهای اجرایی را می‌توان به دو سطح تقسیم کرد. کنترل مهاری، حافظه کاری و قابلیت شناختی سطح اولیه کارکردهایی اجرایی را تشکیل می‌دهد؛ در حالی که برنامه‌ریزی، استدلال و حل مسأله متعلق به سطح بالاتر کارکردهای اجرایی است (زلزو^۹؛ ۲۰۱۵؛ یان و همکاران^{۱۰}؛ ۲۰۱۹). از جمله مولفه‌های مهم کارکرد اجرایی شامل حل مسأله، انعطاف-پذیری شناختی و بازداری پاسخ است. حل مسأله، فرایندی شناختی رفتاری مهمی است که فرد سعی می‌کند با کمک آن راه‌حلی را برای مسائل پیدا کند (داناسب و الیاس^{۱۱}؛ ۲۰۰۶). انعطاف‌پذیری شناختی توانایی است که سبب می‌گردد تا فکر و رفتار فرد با تغییرات محیطی سازگاری پیدا کند (دیکستین^{۱۲} و همکاران^{۱۳}؛ ۲۰۰۷). بازداری پاسخ، توانایی متوقف کردن افکار، اعمال و احساسات است (بارکلی^{۱۴}؛ ۱۹۹۷).

چند پژوهش به نقش کارکردهای اجرایی در توانایی وفادار ماندن و آسیب آنها در روابط فرازنشویی اشاره کرده‌اند (پرانک، کارمانز و ویکبولداس^{۱۵}؛ ۲۰۱۱؛ یودا، یانگی سودا، آشید و آبه^{۱۶}؛ ۲۰۱۳؛ هامبورگ و پرانک^{۱۷}؛ ۲۰۱۵؛ خرم‌آبادی، صالحی قدردی، شاملو و بیگدلی، ۱۳۹۷). در پژوهش هامبورگ و پرانک (۲۰۱۵) نقش کارکردهای اجرایی انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری در رابطه با روابط فرازنشویی و رویگردانی از جایگزین جذاب مشخص شد. خرم‌آبادی و همکاران (۱۳۹۷) نیز دریافتند که انعطاف‌پذیری و بازداری پاسخ با نقش میانجی خودکنترلی دارای اثر غیرمستقیمی بر روابط فرازنشویی هستند. در پژوهش آزادی، کیمیایی و عباسی بوردنق (۱۳۹۳) نیز مشخص شد که بین حل مسأله با مشکلات و ناسازگاری زنشویی رابطه وجود دارد. با وجود پژوهش‌هایی که در فوق ذکر شد، بررسی مقایسه‌ای کارکردهای اجرایی در جامعه آماری مورد نظر صورت نگرفته است و پژوهش‌های موجود در داخل کشور در این زمینه بسیار محدود است. همچنین، در مطالعات موجود، به بررسی زنان خیانت‌گر پرداخته

1 Harmon

2 infidelity

3 Brown

4 Mark, Janssen & Millhausen

5 Apostu

6 smith

7 munsch

8 Yan, Hong, Liu & Su

9 Zelazo

1 Danasabe & Elias 0

1 Dickstein 1

1 Barkley 2

1 Pronk, karremans & wigboldus 3

1 Ueda, Yanagisawa, Ashida & Abe. 4

1 Hamburg & Pronk 5

نشده است و اکثر پژوهش‌ها دچار نوعی سوگیری جنسیتی است، در صورتی که باتوجه به مراجعات افراد به مراکز مشاوره و دادگاه‌های خانواده و سایر منابع رسمی و غیررسمی می‌توان به خوبی دریافت که خیانت مختص به مردان نیست و در هر دو جنس دیده می‌شود. از این رو با توجه به آن چه مطرح شد، پژوهش حاضر با هدف مقایسه کارکردهای اجرایی حل مساله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ در زنان خیانت‌گر و زنان عادی انجام گرفت.

روش

طرح پژوهش حاضر در دسته‌بندی مطالعات علی-مقایسه‌ای (پس‌رویدادی) قرار می‌گیرد. جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل کلیه زنان خیانت‌گر و زنان عادی (۲۰ تا ۶۰ ساله) ساکن شهرستان‌های قائمشهر و ساری است. نمونه پژوهشی حاضر شامل ۴۰ نفر از زنان خیانت‌گر مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و ۴۰ نفر از زنان عادی ساکن شهرستان قائمشهر و ساری است که به صورت هدفمند در پژوهش حضور یافتند. معیارهای ورود به پژوهش برای گروه زنان خیانت‌گر عبارت بودند از: تاهل، خیانت به همسر (عاطفی، جنسی یا عاطفی-جنسی) طی پنج سال گذشته، طیف سنی بین ۱۸ تا ۶۵ سال، تحصیلات حداقل دیپلم و حداکثر کارشناسی ارشد، رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش. معیارهای ورود به پژوهش برای گروه زنان عادی عبارت بودند از: تاهل، عدم تجربه خیانت به همسر (عاطفی، جنسی یا عاطفی-جنسی)، طیف سنی بین ۱۸ تا ۶۵ سال، تحصیلات حداقل دیپلم و حداکثر کارشناسی ارشد، رضایت آگاهانه شرکت در پژوهش. معیارهای خروج برای هر دو گروه عبارت بودند از: بودن در روابط عاطفی خارج از چارچوب ازدواج رسمی (دوستی یا ازدواج سفید) یا مجرد بودن، افرادی که خیانت دیده بودند، افرادی که اعتیاد یا اختلال روانی داشتند (بر اساس پرونده).

ابزار سنجش

آزمون ویسکانسین^۱: از این آزمون به منظور بررسی کارکرد اجرایی حل مسأله استفاده شد. نسخه اولیه آزمون دسته‌بندی کارت‌های ویسکانسین توسط گرانت و برگ (۱۹۴۸) به وجود آمد. این آزمون یک آزمون نوروسایکولوژیک است که برای اندازه‌گیری مهارت‌های حل مسأله، طبقه‌بندی، تفکر انتزاعی، توانایی نگهداری مفاهیم و انعطاف‌پذیری شناختی که به عملکرد لوب پیشانی نسبت داده می‌شود، به کار می‌رود (کاپلان و سادوک، ۱۹۹۹؛ نجاتی، ذبیح زاده، ملکی و صفرزاده، ۱۳۹۲). نسخه‌ی رایج امروزی شامل دو دسته ۶۴ تایی با ۴ کارت محرک است (هیتون، چلون، تالی، کی و کورتیس، ۱۹۹۳). در این آزمون به آزمودنی دسته‌ای از ۶۴ کارت ارائه می‌شود که بر روی آن‌ها یک الی چهار نماد در چهار رنگ قرمز، سبز، زرد و آبی وجود دارد که هیچ دو کارتی مشابه نیست. ۴ کارت به عنوان کارت‌های اصلی به کار می‌رود. در واقع به آزمودنی گفته می‌شود که جایگزینی او درست است یا غلط. بعد از اینکه آزمودنی به تعداد کافی پاسخ صحیح متوالی داد، الگوی مورد نظر تغییر می‌کند که البته آزمودنی از تغییر الگو آگاه نمی‌شود و خود باید آن را کشف کند (رسولی، سلیمانی و قریشی راد، ۱۳۹۶). دو شاخص اصلی نشان‌دهنده‌ی عملکرد آزمودنی، تعداد طبقات بدست آمده و تعداد خطاهای درج‌ماندگی است. نمره کل براساس تعداد طبقات و تعداد خطا محاسبه می‌شود و نمره بالاتر به معنای عملکرد بهتر است. مطالعه اسپیرین و استراوس (۱۹۹۱) اعتبار آزمون دسته‌بندی کارت ویسکانسین را ۰/۸۳ گزارش کرده است. شاهقلیان (۱۳۹۰) همسانی درونی این آزمون را ۰/۷۴ ذکر کرده است.

آزمون استروپ^۲: از این آزمون به منظور بررسی انعطاف‌پذیری شناختی استفاده شد. برای اولین بار، آزمون استروپ در سال ۱۹۳۵ توسط ریدلی استروپ به منظور ارزیابی توجه انتخایی، بررسی انعطاف‌پذیری شناختی، ارزیابی مقاومت در برابر محرک‌های بیرونی و اندازه‌گیری خلاقیت ساخته شد (استروپ، ۱۹۳۵). بیشترین کارایی این آزمون در زمینه شدت سنجش و نوع واکنش روانی افراد به عوامل فشارزای محیطی، اختلالات عصب‌شناختی و کنترل بازداری است. این آزمون از دو مرحله تشکیل می‌شود: (۱) مرحله اول: این مرحله

1 Wisconsin test
 2 Grant & Berg
 3 Kaplan, Sadock.
 4 Heaton, Chelune, Talley, Kay & Curtis.
 5 Spreen & straus
 6 Stroop test

The Comparison of Executive Functions of problem-solving, response inhibition and cognitive flexibility ...

نامیدن رنگ است. در این مرحله از آزمودنی خواسته می‌شود تا در یک مجموعه‌ی رنگی، رنگ شکل مورد نظر را مشخص کند. هدف این مرحله، تنها تمرین و شناخت رنگ‌ها و جای کلیدها در صفحه کلید است و در نتیجه نهایی تأثیری ندارد. (۲) مرحله دوم: مرحله‌ی اجرای اصلی استروپ است. در این مرحله ۴۸ کلمه دارای همخوانی هستند و ۴۸ کلمه ناهمخوان با رنگ (قرمز، آبی، زرد و سبز)، به آزمودنی ارائه می‌شوند. منظور از کلمات هم‌خوان، یکسان بودن رنگ کلمه با معنای کلمه است؛ مثلاً کلمه‌ی سبز که با رنگ سبز به آزمودنی نمایش داده می‌شود. منظور از کلمات ناهم‌خوان، متفاوت بودن رنگ کلمه با معنای کلمه است؛ مثلاً کلمه‌ی سبز که با رنگ آبی، قرمز و یا زرد نشان داده می‌شود. تکلیف آزمودنی این است که صرف نظر از معنای کلمات، تنها رنگ ظاهری آن را مشخص کند. زمان ارائه‌ی هر محرک بر روی صفحه‌ی نمایشگر ۲ ثانیه و فاصله‌ی ارائه‌ی دو محرک ۸۰۰ هزارم ثانیه است (قدیری، جزایری، عشایری و طباطبایی، ۱۳۸۵). محققان بر این باورند که تکلیف رنگ-کلمه (مرحله ی دوم آزمایش) انعطاف‌پذیری ذهنی، تداخل و بازداری پاسخ را اندازه‌گیری می‌کند (مک لود، ۱۹۹۱). میزان تداخل با کم کردن نمره‌ی تعداد صحیح ناهم‌خوان از نمره تعداد صحیح هم‌خوان به دست می‌آید. با محاسبه خطا و زمان لازم برای خواندن، نمره آزمودنی محاسبه می‌گردد و نمره بالاتر نشان‌دهنده عملکرد بهتر آزمودنی است. اعتبار این آزمون از طریق بازآزمایی در دامنه‌ای از ۸۰٪ تا ۹۰٪ گزارش شده است (مک لود، ۱۹۹۱). در ایران، پایایی به روش بازآزمایی برای هر دو کوشش به ترتیب معادل ۰/۰۱، ۰/۸۳ و ۰/۹۷ بود (کریمی، کافی و فرهی، ۱۳۸۹).

آزمون برو-نرو: این آزمون به منظور اندازه‌گیری بازداری استفاده می‌شود. شامل دو دسته محرک است. آزمودنی‌ها باید به دسته‌ای از این محرک‌ها پاسخ دهند (GO) و از پاسخدهی به دسته دیگر خودداری کنند. از آنجایی که تعداد محرک‌های (GO) بیشتر از محرک‌های (NO GO) است، آمادگی برای ارایه پاسخ در فرد بیشتر است. عدم بازداری مناسب یا خطای ارتکاب به معنی انجام پاسخ حرکتی در هنگام ارایه محرک غیرهدف است. از این آزمون، ۳ نمره جداگانه به دست می‌آید: درصد خطای ارتکاب، درصد بازداری نامناسب و زمان واکنش. نمره کل هر آزمودنی براساس این سه نمره محاسبه شده و نمره بالاتر به معنای عملکرد بهتر در بازداری است. کل محرک می‌تواند از ۴۰ تا ۲۰۰ مورد باشد. قدیری و همکاران (۱۳۸۵) پایایی آزمون برو نرو را ۸۷٪ گزارش کردند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های تحلیل واریانس چندمتغیره و تحلیل واریانس تک‌متغیره در نرم‌افزار آماری SPSS-20 استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان برای گروه زنان خیانت‌گر به ترتیب ۴۴/۵ و ۵/۴ و برای گروه زنان عادی به ترتیب ۴۶ و ۵/۷ بود. میانگین و انحراف معیار برای کلیه متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

انحراف استاندارد	میانگین	حل مسأله
۷/۵۴	۱۸/۳۳	زنان خیانت‌گر
۶/۱۲	۲۱/۳۴	زنان عادی
۸/۶۱	۱۹/۲۶	زنان خیانت‌گر
۴/۸۳	۲۳/۳۷	زنان عادی
۵/۲۹	۱۷/۷۳	زنان خیانت‌گر
۳/۹۶	۲۱/۹۳	زنان عادی

1 MacLeod

2 GO-NO GO test

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، زنان عادی در کارکردهای اجرایی حل مسأله و انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ میانگین‌های بالاتری را کسب کرده‌اند. جهت بررسی معنی‌داری این تفاوت باید از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شود. با توجه به عدم معنی‌داری آزمون ام باکس ($F=0/102, sig=0/102$) در سطح $P<0/01$ و آزمون لوین در کارکردهای اجرایی حل مسأله ($F=0/338$)، انعطاف‌پذیری شناختی ($F=0/311, sig=0/733$) و بازداری ($F=2/31, sig=0/103$) در سطح $P<0/01$ ؛ پیش فرض‌های تحلیل واریانس چند متغیره محقق شد و بنابراین انجام تحلیل واریانس چند متغیره بلامانع است. نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره در جدول (۲) آمده است.

جدول ۲- نتایج تحلیل واریانس چند متغیره برای بررسی تفاوت گروه‌ها در متغیرهای حل مسأله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ

شاخص‌های آماری	متغیرهای تحقیق	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب F	معناداری
حل مسأله	گروه	۶۳۱/۱۶	۱	۶۳۱/۱۶	۵/۷۳	۰/۰۰۰
	خطا	۱۱۵۱/۰۲	۷۸	۱۱/۷۴		
انعطاف‌پذیری شناختی	گروه	۲۳۲/۸۳	۱	۲۳۲/۸۳	۵/۹۴	۰/۰۰۰
	خطا	۲۰۸۵/۳۲	۷۸	۲۱/۲۷		
بازداری	گروه	۱۰۳۷/۱۲	۱	۱۰۳۷/۱۲	۶/۴۳	۰/۰۰۰
	خطا	۱۶۲۷/۸۶	۷۸	۱۶/۶۱		

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که تفاوت دو گروه زنان عادی و خیانت‌گر در متغیرهای حل مسأله ($F=5/73; sig=0/000$)، انعطاف‌پذیری شناختی ($F=10/94; sig=0/000$) و بازداری ($F=6/43; sig=0/000$) در سطح $P<0/01$ معنادار است. به عبارت دیگر نمرات زنان عادی در حل مسأله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری به شکل معنی‌داری بالاتر است

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه کارکردهای اجرایی حل مسأله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ در زنان خیانت‌گر و عادی صورت گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد نمرات زنان عادی در کارکردهای اجرایی حل مسأله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ به طور معناداری بالاتر هستند. کارکرد اجرایی پایین‌تر در زنان خیانت‌گر با نتایج پژوهش‌های پیشین در زمینه ارتباط کارکردهای اجرایی با روابط فرازنشویی همسو است (پرانک و همکاران، ۲۰۱۱؛ یودا و همکاران، ۲۰۱۲؛ هامبورگ و پرانک، ۲۰۱۵؛ خرم‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۷). اختلال در مؤلفه‌های کارکردهای اجرایی می‌تواند منجر به تخریب روابط اجتماعی و ایجاد رفتارهای عاطفی و هیجانی نامناسب شود (واتکینز، رابینز و ویل، ۲۰۰۵). بازداری پاسخ ضعیف سبب می‌گردد تا افراد نتوانند به خوبی از برخی رفتارهای نامناسب بازداری کنند (بارکلی، ۱۹۹۷) و این موضوع تبیین‌کننده ناتوانی در چشم‌پوشی از دیگران جذاب است، زیرا افراد خیانت‌گر در شرایطی که باید از برقراری ارتباط با دیگران خودداری کنند و پایبند به تعهدات زناشویی خود بمانند توانایی بازداری ندارند. انعطاف‌پذیری شناختی توانایی است که سبب می‌گردد تا فکر و رفتار فرد با تغییرات محیطی سازگاری پیدا کند (دیکستین و همکاران، ۲۰۰۷) و ناتوانی در این کارکرد اجرایی منجر می‌شود تا افراد خیانت‌گر نتوانند در مواجهه با مشکلات به سازگاری مناسبی دست یابند و با تغییرات زندگی زناشویی همچون تولد فرزندان، تغییر محل زندگی و غیره به خوبی کنار بیایند و در نتیجه به سمت عدم سازگاری در رابطه و ورود به روابط فرازنشویی پیش روند. حل مسأله، فرایندی شناختی رفتاری مهمی است که فرد سعی می‌کند با کمک آن راه‌حلی موثر را برای مسائل پیدا کند (داناسب و الیاس، ۲۰۰۶). در افراد خیانت‌گر ضعف در حل مسأله سبب می‌گردد تا آن‌ها نتوانند اقدام موثری جهت حل مشکلات رابطه‌ی عاطفی

خود داشته باشند؛ در نتیجه‌ی ناتوانی در حل مسأله و یافتن راه‌حل‌هایی مناسب برای رفع مشکلات خانواده سبب می‌شود تا آنها به سمت راهکارهای ناکارآمد همچون خیانت سوق پیدا کنند.

در باب محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این نکته اشاره کرد که متغیرهای مداخله‌گر از جمله وضعیت اقتصادی-اجتماعی شرکت‌کنندگان کنترل نشد و نمونه‌گیری صرفاً از بین زنان مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره انجام شد. با توجه به این محدودیت‌ها به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود تا در پژوهش‌های آتی نمونه‌گیری از سایر مراکز مهم همچون دادگاه‌های خانواده نیز انجام شود و متغیرهای اثرگذاری همچون وضعیت اقتصادی-اجتماعی به دقت کنترل گردد. با توجه به اهمیت کارکردهای اجرایی حل مسأله، انعطاف‌پذیری شناختی و بازداری پاسخ در خیانت‌زنان، بستر پژوهشی مناسبی جهت بررسی سایر کارکردهای اجرایی فراهم گردید تا نقش آنها نیز در بحران‌های زناشویی و به ویژه خیانت زناشویی بررسی گردد. همچنین به سبب اهمیت سه کارکرد اجرایی مذکور، می‌توان از طریق ارزیابی و توانمندسازی زنان در این حیطه‌ها، مانع بروز خیانت زناشویی شد. به همین سبب پیشنهاد می‌شود تا در برنامه‌های پیشگیری از خیانت زناشویی این عوامل در نظر گرفته شوند.

سیاسگزاری: این مقاله حاصل بخشی از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد روانشناسی در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ است که با حمایت دانشگاه تبریز اجرا شد. از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش یاری رساندند به ویژه ریاست دانشکده و مدیریت گروه روانشناسی دانشگاه تبریز و مراکز مشاوره شهرستان قائم‌شهر و ساری قدردانی می‌گردد.

منابع

- آزادی، زینب؛ کیمیایی، سید علی و عباسی بوردنرق، سکینه (۱۳۹۳). رابطه توانایی حل مسأله خانواده و باورهای غیرمنطقی با مشکلات و ناسازگاری زناشویی، *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۹(۳۶)، ۱-۱۲.
- خرم‌آبادی، راضیه؛ سپهری شاملو، زهره؛ بیگدلی، ایمان‌الله و صالحی فدردی، جواد (۱۳۹۷). مدل ساختاری کارکردهای اجرایی و روابط فرازناشویی با بررسی نقش میانجی خودکنترلی. *فصلنامه روانشناسی شناختی*، ۱(۱)، ۴-۵۷.
- رسولی، حبیب‌الله؛ سلیمانی، مهران و قریشی راد، فخرالسادات (۱۳۹۶). مقایسه فرآیند شناخت، انعطاف‌پذیری شناختی و تکانشگری در نوجوانان با منبع کنترل درونی و بیرونی. *مجله بیهق*، ۲۲(۲)، ۲۳-۳۰.
- شاهقلیان، مهناز؛ آزاد فلاح، پرویز؛ فتحی آشتیانی، علی و خدادادی، مجتبی (۱۳۹۰). طراحی نسخه نرم افزاری آزمون دسته بندی کارت های ویسکانسین: مبانی نظری، نحوه ساخت و ویژگی های روانسنجی، *فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی*، ۱(۴)، ۱۱۱.
- قدیری، فاطمه؛ جزایری، علیرضا؛ عشایری، حسن و قاضی طباطبایی، محمود (۱۳۸۵). نقائص کارکردهای اجرایی در بیماران اسکیزو-وسواسی. *تازه های علوم شناختی*، ۳۱، ۲۴-۱۱.
- کریمی علی‌آباد، تمجید؛ کافی، موسی و فرهی، حسن (۱۳۸۹). بررسی کارکردهای اجرایی بیماران مبتلا به اختلال دو قطبی. *تازه های علوم شناختی*، ۲۹-۳۹، ۲(۲)، ۱۱۲.
- نجاتی، وحید و ذبیح زاده، عباس؛ ملکی، قیصر و صفرزاده، مریم (۱۳۹۲). مقایسه کارکردهای اجرایی بیماران مبتلا به اختلال وسواسی-جبری و افراد بهنجار. *روان شناسی بالینی*، ۵(۱۷)، ۹۲-۸۱.

- Apostu, I. (2016). The Two Dimensions of Infidelity. *Postmodern Openings*, 7(2), 167-178.
- Barkley, R. A. (1997). *ADHD and the nature of self-control*. New York: Guilford Press.
- Brown, E. M. (2013). *Patterns of infidelity and their treatment*. Routledge.
- Danasabe, M., & Elias, N. B. (2016). Relationship between postpartum depression and problem solving ability among postpartum women in Nigeria. *IOSR journal of humanitis and social science*, 21(4), 81-89
- Dickstein, D. P., Nelson, E. E., McCLURE, E. B., Grimley, M. E., Knopf, L., Brotman, M. A., ... & Leibenluft, E. (2007). Cognitive flexibility in phenotypes of pediatric bipolar disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 46(3), 341-355.
- Grant, D. A., & Berg, E. A. A. (1948). A behavioral analysis of the degree of reinforcement and ease of shifting to new responses in a Weigly-type card-sorting problem. *Journal of Experimental Psychology*, 38, 404-411.
- Hamburg, M. E., & Pronk, T. M. (2015). Believe you can and you will: The belief in high self-control decreases interest in attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology*, 56, 30-35.
- Harmon, KH.D. (2005). black men and marriage: the impact of spirituality, religiosity, and marital commitment on satisfaction. unpublished doctoral dissertation, *university of Alabama*.

- Heaton, R. K., Chelune, G. J., Talley, J. L., Kay, G. G., & Curtis, G. (1993). Wisconsin Card Sorting Test (WCST). Manual revised and expanded. Odessa: *Psychological Assessment Resources Inc.*
- Kaplan, H. I., Sadock, B. J., (1999). *Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins
- MacLeod, C. M. (1991). Half a century of research on the Stroop effect: an integrative review. *Psychological bulletin*, 109(2), 163.
- Mark, K. P., Janssen, E., & Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of sexual behavior*, 40(5), 971-982.
- Munsch, C. L. (2012). The Science of Two-Timing: The State of Infidelity Research. *Sociology Compass*, 6 (1), 46-59.
- Pronk, T. M., Karremans, J. C., & Wigboldus, D. H. (2011). How can you resist? Executive control helps romantically involved individuals to stay faithful. *Journal of personality and social psychology*, 100(5), 827.
- Spren, O., & Strauss, E. (1991). *A compendium of neuropsychological tests: Administration, norms, and commentary*. New York: Oxford University Press.
- Smith, T. (2006). *American sexual behavior: Trends, socio-demographic differences, and risk behavior*. Chicago: National Opinion Research Center.
- Stroop, J. R. (1935). Studies of interference in serial verbal reactions. *Journal of Experimental Psychology*, 18, 643-662.
- Ueda, R., Yanagisawa, K., Ashida, H., & Abe, N. (2017). Implicit attitudes and executive control interact to regulate interest in extra-pair relationships. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*, 17(6), 1210-1220.
- Watkins, L., Robbins, T., & Veale, A. (2005). Executive function in obsessive-compulsive. *Journal of Brain and Cognition*, 43, 98-120.
- Yan, Z., Hong, S., Liu, F., & Su, Y. (2019). A meta-analysis of the relationship between empathy and executive function. *PsyCh journal*, 9(1), 34-43.
- Zelazo, P. D. (2015). Executive function: Reflection, iterative reprocessing, complexity, and the developing brain. *Developmental Review*, 38, 55 -68

شپوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی